

متن و ترجمہی

اصول کافی

ثقة الاسلام
محمد بن يعقوب كليني
(۳۲۹ق)

ترجمہ: مؤسسہ فرهنگي شمس الضحی

@kaflearn

سید الخیر السید

کتاب فضل العلم

باب حق عالم

۱- عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرِ الْجُعْفَرِيِّ، عَمَّنْ ذَكَرَهُ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّ مِنْ حَقِّ الْعَالِمِ أَنْ لَا تُكْثَرَ عَلَيْهِ السُّؤَالَ، وَلَا تَأْخُذَ بِثَوْبِهِ. وَإِذَا دَخَلَتْ عَلَيْهِ وَعِنْدَهُ قَوْمٌ فَسَلِّمْ عَلَيْهِمْ جَمِيعاً وَخُصَّهُ بِالتَّحِيَّةِ دُونَهُمْ، وَاجْلِسْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا تَجْلِسْ خَلْفَهُ، وَلَا تَعْمُرْ بِعَيْنِكَ، وَلَا تُشِرْ بِيَدِكَ، وَلَا تُكْثِرَ مِنَ الْقَوْلِ: قَالَ فُلَانٌ وَ قَالَ فُلَانٌ خِلَافاً لِقَوْلِهِ، وَلَا تَضَجِرَ بِطُولِ صُحْبَتِهِ. فَإِنَّمَا مَثَلُ الْعَالِمِ مَثَلُ النَّخْلَةِ تَنْتَظِرُهَا حَتَّى يَسْقُطَ عَلَيْكَ مِنْهَا شَيْءٌ. وَ الْعَالِمُ أَعْظَمُ أَجْراً مِنَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْعَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

از امام صادق عليه السلام نقل شده است که امیرالمؤمنین علیه السلام می فرمودند: از حقوق عالم این است که سؤال زیادی از او نپرسی، و لباسش را نگیری. زمانی که نزد او رفتی و عده‌ای با او بودند به همه سلام کن ولی به او احترام ویژه‌ای نسبت به بقیه بگذار، و روبروی او بنشین و پشت

سرش منشین، و با چشم یا دست اشاره مکن. و دائم نگو:
فلان [عالم] چنین گفت بهمان چنان گفت که بر خلاف نظر
او باشد. و با همنشینی طولانی او را خسته نکن. زیرا
داستان عالم مانند داستان درخت نخل است: آن قدر منتظر
می‌مانی تا از او چیزی بر تو فرود آید. و عالمِ اجری بیش‌تر
از روزه‌دار شب‌زنده‌داری که در راه خدا می‌جنگد دارد.

باب فوت عالمان

۱- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ عُمَانَ بْنِ عَيْسَى، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَا مِنْ أَحَدٍ يَمُوتُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَحَبَّ إِلَيَّ إِلَّا يَلِيَسَ مِنْ مَوْتِ فَاقِيهِ.

امام صادق علیه السلام فرمودند: مرگ هیچ یک از مؤمنین برای ابلیس دوست داشتنی تر از مرگ فقیه نیست.

۲- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ الْفَقِيهُ ثَلَمَ فِي الْإِسْلَامِ ثَلَمَةٌ لَا يَسُدُّهَا شَيْءٌ.

امام صادق علیه السلام فرمودند: وقتی مؤمن فقیهی می میرد، شکافی در اسلام ایجاد می شود که هیچ چیز آن را پر نمی کند.

۳- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ بَكَتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ وَبِقَاعِ الْأَرْضِ الَّتِي كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَيْهَا، وَأَبْوَابُ السَّمَاءِ

الَّتِي كَانَ يُصْعَدُ فِيهَا بِأَعْمَالِهِ، وَ تُلِمَ فِي الْإِسْلَامِ تُلْمَةً لَا
يَسُدُّهَا شَيْءٌ. لِأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ الْفُقَهَاءَ حُصُونُ الْإِسْلَامِ
كَحِصْنِ سُورِ الْمَدِينَةِ لَهَا.

امام کاظم علیه السلام فرمودند: وقتی مؤمنی بمیرد، ملائکه و
آن زمینی که او در آن خدا را عبادت می کرد و درهایی از
آسمان که اعمال او از آن بالا می رفت بر او می گریند، و در
اسلام شکافی ایجاد می شود که هیچ چیز آن را پر نمی کند.
زیرا فقهای مؤمنین دژ اسلام هستند مانند دژ شهر که به
شکل دیواری دور شهر است.

۴- وَ عَنْهُ، عَنْ أَحْمَدَ، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ
الْحَضْرَازِيِّ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
قَالَ: مَا مِنْ أَحَدٍ يَمُوتُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَحَبَّ إِلَى إِبْلِيسَ مِنْ
مَوْتِ فُقَيْهِ.

امام صادق علیه السلام فرمودند: مرگ هیچ یک از مؤمنین
برای ابلیس محبوب تر از مرگ فقیه نیست.

۵- عَنِ ابْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ،
عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ، قَالَ: قَالَ

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ أَبِي كَانَ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ بَعْدَ مَا يُهَيِّطُهُ وَ لَكِنْ يَمُوتُ الْعَالِمُ فَيَذْهَبُ بِمَا يَعْلَمُ فَتَلِيهِمُ الْجُفَاءُ فَيَضِلُّونَ وَ يُضِلُّونَ، وَ لَا خَيْرَ فِي شَيْءٍ لَيْسَ لَهُ أَصْلٌ.

امام صادق علیه‌السلام فرمودند: پدرم می‌فرمود: خدای متعال وقتی علمی را فرود آورد، بر نمی‌گرداند، ولی عالم می‌میرد و آن چه را که دارد با خود می‌برد سپس خشک‌مغزانی جای او را می‌گیرند که گمراهند و گمراه می‌کنند. و در چیزی که اصل و ریشه نداشته باشد خیری نیست.

۶- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَمَّنْ ذَكَرَهُ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّهُ يُسَخِّي نَفْسِي فِي سُرْعَةِ الْمَوْتِ وَ الْقَتْلِ فِينَا قَوْلُ اللَّهِ ﴿أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ وَ هُوَ ذَهَابُ الْعُلَمَاءِ.

امام باقر علیه‌السلام فرمودند: امام زین‌العابدین علیه‌السلام می‌فرمود: در خصوص سرعت مرگ و قتل در میان ما این چنین است که مرا این آیه‌ی قرآن آرامش می‌دهد: ﴿آیا

ندیدند که ما به زمین درآییم و از اطراف آن کوتاه کنیم ﴿
[رعد: ۴۱] که منظور، رفتن عالمان است.